

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

בפני שופט חגי טרסי

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

הנאשם

[REDACTED]
ע"י ב"כ עו"ד דניאל כפיר

הכרעת דין

נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של זיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר וניסיון לקבל דבר במירמה – עבירות על סעיפים 418 אמצע ו- 415 + 25 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977 (להלן: "החוק"). על פי עובדות כתב האישום, התגורר הנאשם בתקופה הרלבנטית במגרש במושב בצרה, ולקראת סוף שנת 2007 הכין תכנית להרחבת הבניה במגרש. אחד התנאים לקבל היתר הבנייה מהוועדה המקומית לתכנון ובניה חוף השרון (להלן: "הוועדה המקומית"), הנו אישור של האגודה השיתופית בצרה (להלן: "האגודה"). על פי הטענה, במועד בלתי ידוע עובר לחודש פברואר 2008, זייף הנאשם או מי מטעמו את חותמת האגודה ואת החתימה בכתב יד, על גבי הבקשה להיתר בנייה במגרש. ביום 11.2.08 הגיש הנאשם את הבקשה לאישור הוועדה המקומית, אך הבקשה נדחתה נוכח חשדו של מזכיר האגודה.

הנאשם כפר בעובדות כתב האישום. לטענתו, לא היה לו כל חלק בזיוף חותמת האגודה או החתימה הידנית, וככול שאכן מדובר בזיוף, ידו לא הייתה במעל והוא אף לא ידע על כך שהחותמת או החתימה מזויפות. עוד טען הנאשם כי הגיש את הבקשה לאישור האגודה וכשקיבל אותה חזרה ממזכיר האגודה, התנוססו עליה החתימות שבמחלוקת, כך שהבקשה החתומה הוגשה בתום לב לאישור הוועדה המקומית. כפי שיפורט להלן בהרחבה, לא הוצגה בפני ראיה ישירה כלשהי המפלילה את הנאשם במיוחס לו. אף על פי כן, לאחר שנתתי דעתי

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

למצבור הראיות הנסיבתיות שהוכחו, שוכנעתי כי ראיות אלה מחייבות מסקנה אחת ויחידה לפיה ביצע הנאשם את המעשים המפורטים בכתב האישום. לפיכך, החלטתי להרשיע את הנאשם בעבירות המיוחסות לו. להלן יובאו נימוקיי.

השתלשלות האירועים – רקע כללי:

כבר בפתח הדברים ראוי להבהיר כי חלק ניכר מהעובדות אינן שנויות כלל במחלוקת, וניתן לפרטן כדברי רקע לדיון בסוגיות הספציפיות עליהן חלוקים הצדדים. הנה כי כן מאשר הנאשם עצמו כי הוא מתגורר מזה כ-15 שנים במגרש נשוא הדיון במושב בצרה, הנמצא בבעלות משותפת שלו ושל אחיו. עוד מאשר הנאשם כי בשנת 2007 החליט להרחיב את שטחו של בית המגורים ועל כן פנה לאדריכלית ולמהנדס, אשר גיבשו עבורו תכניות. לאחר מכן היה עליו, על פי ההנחיות שקיבל מהוועדה המקומית, לקבל את הסכמת שני הגופים המוניציפאליים של מושב בצרה: האגודה והועד המקומי. הנאשם פנה לנציג הועד המקומי, אשר עיין בבקשה להיתר בנייה (להלן: "הבקשה") וחתם עליה ללא כל הסתייגות, כמפורט בהודעתו ת/10 של נציג הועד מר מרדכי הורן.

לאחר שהושגה הסכמת הועד המקומי פנה הנאשם למזכיר האגודה, מר יואל פירסט (להלן: "פירסט"), על מנת לקבל גם את אישור האגודה להגשת התוכנית לוועדה המקומית. בהמשך אתייחס בהרחבה למחלוקות הנוגעות לתוכן השיחות בין הנאשם לפירסט ולמקורן של החתימות המתנוססות על הבקשה, אך בשלב זה די יהיה לציין כי אין חולק על כך שהבקשה הוחזקה במשרדי האגודה במשך כשבועיים ימים, ולאחר מכן הוחזרה לנאשם על ידי פירסט.

ימים אחדים לאחר מכן הגיש הנאשם את הבקשה ת/1, ועליה החתימות השונות, לרבות זו השנויה במחלוקת, הנחזית כחותמת האגודה ועליה חתימה משורבטת בכתב יד, לאישור הוועדה המקומית. כעבור מספר חודשים, ביום 18.5.08 התכנסה וועדת משנה של הוועדה המקומית לדון בבקשה. בפרוטוקול ת/2, שהוכן לקראת הדיון הנ"ל, הובאה לידיעת חברי הוועדה העובדה כי ימים אחדים עובר למועד הדיון המתוכנן התקבל מכתב מטעמו של פירסט, ממנו עולה כי האגודה לא חתמה על התוכנית. ואכן, במכתבו ת/3 למהנדס הוועדה

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

המקומית מיום 13.5.08 מציין פירסט כי האגודה סירבה לחתום על התוכניות וכי הוא אינו יודע כיצד הוטבעה חותמת האגודה על גבי הבקשה.

בהמשך, במהלך הדיון בוועדת המשנה, התעורר ויכוח בין הנוכחים, במהלכו דרש אחד מחברי הוועדה, ד"ר אבי כהן, לעיין בבקשה גופה ולבחון האם אכן מתנוססת עליה חותמת וחתימה. לדברי כהן בעדותו בפני, מזה זמן רב שהוא אינו שבע רצון מהתנהלות הוועדה המקומית, ומאופן אישור חלק מבקשות הבנייה, וזאת ללא קשר לעניינו של הנאשם דווקא. לדבריו, בעקבות דרישתו התפתח ויכוח מילולי, במסגרתו היה עליו להתגבר גם על התנגדות ראש המועצה, שבסופו נפתחה הבקשה והתברר כי היא אכן נחזית להיות חתומה על ידי נציג האגודה. על יסוד ממצא זה ונוכח האמור במכתבו של פירסט, הודיע ד"ר כהן כי בכוונתו לפנות למשטרה, על מנת שתחקור את האירוע. כוונה זו מצאה את ביטויה גם בפרוטוקול המעודכן ת/4, שיצא לאחר הדיון בוועדת המשנה. לאחר שיחת טלפון עם פירסט פנה ד"ר כהן למשטרה וכך התגלגלו הדברים לידי חקירה והגשת כתב האישום.

מאחר וכל הנחקרים בפרשה זו טענו כי לא הם שהטביעו את חותמת האגודה על גבי הבקשה וחתמו עליה בחתימת ידם, נשאלת השאלה האם לאור מכלול הנסיבות, לרבות עדותו של פירסט, גרסת הנאשם וחוות הדעת המקצועיות, המתייחסות לאותנטיות החותמת והחתימה, ניתן להסיק ברמת הוודאות הנדרשת בפלילים כי הנאשם, או מי מטעמו, זייפו החותמת וחתימת האגודה. אפנה כעת לדון בסוגיה זו.

עדות יואל פירסט:

פירסט משמש כאמור, מאז שנת 2002, כמזכיר האגודה בשכר. בעדותו, התבקש פירסט להסביר את הפרוצדורה הכרוכה באישור בקשות, דוגמת זו שהגיש הנאשם, ומסר כי הבקשה מובאת בפני הנהלת האגודה, המונה 6 חברים בעלי זכות חתימה, לרבות פירסט עצמו. אישור האגודה נדרש על מנת לוודא כי מלוא התשלומים המגיעים לאגודה בגין המגרש בו מתבקשת הבנייה שולמו כדין. מאז שנת 2003 מדובר בחובות בגין מים בלבד, כאשר קודם לכן מדובר היה גם בחובות ארנונה, אך אלה הועברו בינתיים לטיפול הוועד המקומי.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

לדברי פירסט, במהלך תקופתו כמזכיר קיים נוהג על פיו חותמים על בקשה מאושרת לפחות שלושה מבעלי זכות החתימה. כמו כן מוטבעת, בנוסף לחותמת האגודה, גם חותמת נוספת לפיה אין לאגודה התנגדות עקרונית לתוכנית. לביסוס דבריו אלה הוצגו בפני דוגמאות של החותמת הנוספת וכן דוגמא לחתימת האגודה על תכנית בנייה אחרת, בה מופיעות שתי החותמות לצד חתימה בכתב יד של שלושה מחברי הנהלת האגודה – ראו המוצגים ת/5 ו-ת/6.

כשהתבקש פירסט במהלך עדותו הראשית לפרט את השתלשלות העניינים בנוגע לנאשם, מסר העד כי קיבל את הבקשה מידי הנאשם והביא אותה בפני הנהלת האגודה, אך הבקשה נדחתה עקב קיומו של חוב ישן על המגרש, אשר נעמד בעת החקירה במטרה בסדר גודל של 94,000 ₪. פירסט העיד כי הוא זה שקיבל באופן אישי מהנאשם את הבקשה וכי בפגישה קצרצרה שנערכה ביניהם החזיר לו את המסמכים והסביר לו בעל פה כי האגודה מסרבת לחתום בשל קיומו של אותו חוב.

כעבור זמן מה, התקשר אליו מהנדס הוועדה המקומית ושאל אותו מדוע נחתמה בקשתו של הנאשם בחתימה אחת בלבד מטעם האגודה. פירסט השיב כי אינו יודע על כך שהאגודה חתמה על בקשת הנאשם, וכשהגיע למשרדי הוועדה המקומית ועיין בבקשה גילה כי אינו מזהה את החותמת והחתימה וכי הם אינם שייכים לאגודה או למי ממורשי החתימה. לבקשת המהנדס, העלה את הדברים על הכתב, וכך נוצר המסמך ת/3 שהוזכר לעיל, אשר הובא בפני ועדת המשנה והוביל להגשת התלונה ע"י ד"ר כהן.

במסגרת החקירה הנגדית התבקש פירסט להבהיר באיזו ישיבת הנהלה נדונה בקשתו של הנאשם. הוא השיב כי ישיבה שכזו מתנהלת אחת לשבועיים לערך, בדרך כלל בנוכחותו, אך לא בכל ישיבה נערך פרוטוקול מסודר ולא כל נושא מתועד בפרוטוקול. לדברי העד, הדיון בבקשת הנאשם אינו בגדר נושא מהותי המחייב תיעוד בכתב, ומכל מקום אין ביכולתו להמציא פרוטוקול המתעד הדיון בעניין זה.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

עוד נחקר פירסט לגבי האופן בו נודע לו על כך שהוועדה המקומית עמדה לדון בבקשת הנאשם. הוא עומת עם העובדה לפיה בעת חקירתו במשטרה לא סיפר על כך שמהנדס הוועדה הוא שהסב את תשומת לבו לכך שבקשת הנאשם הוגשה לאישור הוועדה, אלא טען כי התגלגל לידי לוח הזמנים לדיוני הוועדה, וכשראה את שמו של הנאשם מופיע ברשימה פנה אל מזכירת הוועדה המקומית, אשר הסבירה לו כי על הבקשה מופיעה חותמת האגודה והוא השיב מצדו כי האגודה סירבה לחתום. בתגובה השיב פירסט כי אינו שולל תיאור זה וכי הוא מתקשה לשחזר את ההתרחשויות, אך למיטב זכרונו כן דיבר עם המהנדס ומסר לו את ת/3.

פירסט עומת גם עם תוכנו של המכתב ת/3 ועם הלך הרוח המשתקף ממנו. נוסחו של המסמך הנו כדלקמן: **"נודע לי שא [REDACTED] .. הגיש תוכניות בניה לועדה. לידיעתכם, בצרה סירבה לחתום לו על התוכניות. מבדיקה שערכתי יש חתימה של האגודה. לידיעתכם, לא ידוע לי איך הגיעה חותמת זו לתוכנית ויש לפסול אותה. חסרה חתימת חברי ההנהלה וכן חותמת נוספת. אבקש שלא לדון בתוכנית זו".** לבקשת הסנגור אישר פירסט כי במכתבו הנ"ל לא העלה כל טענה בדבר זיוף החתימות.

תמונה דומה ואף מובהקת עוד יותר עולה ממזכר שערך החוקר בתיק, עמרי חודגי, בנוגע לשיחה שקיים עם פירסט ביום 23.7.08. במזכר נ/2 נרשם כי **"יואל פירסט התרעם על תלונתו של אברהם כהן. לדבריו כתב מכתב לוועדה ובו ציין כי חסרים חתימה של חברי ההנהלה וכן חותמת נוספת, אך לא צוין דבר בנוגע לזיוף חותמת ואינו יודע כיצד אברהם כהן הגיע למסקנה כי החותמת מזויפת".**

סוגיה נוספת עליה נחקר פירסט נוגעת למספר החותמות המצויות בשימוש האגודה. ב-2/2, כאשר נשאל על כך על ידי החוקר, מסר פירסט כי לאגודה שלוש חותמות. כך גם השיב בעדות הראשית, בה טען כי חותמת אחת מוחזקת אצלו בתיק, חותמת שניה אצל מנהלת החשבונות וחותמת נוספת קיימת כרזרבה (עמ' 21 ש' 4-1 לפרוטוקול). במסגרת החקירה הנגדית עומת פירסט עם הטענה, המבוססת על חוות הדעת של מומחית ההגנה, הגב' אריאלי, לפיה נמצאו לא פחות מ-13 דוגמאות שונות של חותמות אשר שימשו את האגודה בשנים האחרונות. פירסט דחה אפשרות זו והשיב כי **"אני חושב שלא היו כל כך הרבה**

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

חותמות" וכי "אמרתי אחד אצלי, במשרד מסתובבות 3 חותמות. אולי החלפנו אחת במשך השנים אבל זה אותו דבר" (עמ' 24 ש' 18-29). עוד ציין העד כי במועד הרלבנטי, בשנת 2008, עבדו במשרדי האגודה שני אנשים בלבד – פירסט עצמו ומנהלת החשבונות, אשר הייתה מוסמכת לחתום על קבלות בלבד. בעבר, עד לפני כשש שנים, הועסקה במשרד גם מזכירה.

כאן המקום לציין כי פירסט הותיר בעדותו רושם אמין. אין מחלוקת כי בינו לבין הנאשם אין כל סכסוך וכי אין כל סיבה שיבחר להפליל את הנאשם על לא עוול בכפו. מהפרטים שצוטטו לעיל מתוך נ/2 ניתן אף ללמוד במפורש כי הפנייה למשטרה לא הייתה על דעתו של פירסט וכי הוא הסתייג, לפחות באותה עת, מקביעת מסקנות נחרצות לגבי האופן בו הוטבעו החתימות על גבי הבקשה. המדובר באיש מקצוע המופקד על הניהול היעיל של מוסדות האגודה, וככזה פעל העד כנדרש ממנו מתוקף תפקידו. כשהתברר לו כי הוועדה המקומית עומדת לדון בבקשה, אשר למיטב הכרתו לא אושרה על ידי האגודה, עשה את המוטל עליו, הבהיר לחברי הוועדה את מצב הדברים ופעל לפסילת הבקשה. אשר על כן אין לי כל ספק כי פירסט פעל במקרה זה בתום לב וכי ניתן לסמוך על התיאור הכללי של מהלך העניינים שפירט בעדותו.

יחד עם זאת, לנוכח התרשמותי הבלתי אמצעית מפירסט ומעדותו, כמו גם לאור הסתירות המסוימות שהתגלו בדבריו, אינני משוכנע כי ניתן לאמץ ללא תנאי כול פרט ופרט בעדותו. מדובר במי שבמהלך מילוי תפקידו בא במגע עם בקשות רבות ומגוונות, ודן באופן שוטף בענייני האגודה וחבריה. מטבע הדברים מתעורר קושי לזכור, בוודאי בחלוף חודשים, את תוכנה של כל שיחה ואת האופן בו טופלה כל בקשה. קושי זה מתעצם כמובן בהעדר תיעוד קפדני של מהלך הדיון וקבלת ההחלטות בישיבות ההנהלה. אשוב ואזכיר בהקשר הנוכחי את הפערים שנתגלו בעדותו של פירסט בנוגע לאופן בו נחשף לכך שבקשת הנאשם הוגשה לוועדה המקומית וכן את העובדה לפיה בזמן אמת לא היה פירסט משוכנע כלל ועיקר כי מדובר בזיוף, כלומר לא שלל במפורש את האפשרות כי החותמת והחתימה הנן אותנטיות, גם אם נחתמו בטעות או שלא על פי הנוהל המקובל.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

אשר על כן, בשונה מסיפור המסגרת והתיאור העקרוני של השתלשלות הפרשה, ככול שמדובר בפרטים ספציפיים שמסר פירסט באשר לתוכנם המדויק של שיחות ומפגשים או באשר למספרן המדויק של החותמות המוחזקות במשרדי האגודה, יהיה מקום לבחון באופן מעמיק את מכלול הראיות ולקבוע בהתאם לכך האם ניתן לתת משקל מלא לקביעותיו של פירסט. סוגיה זו עשויה להיות בעלת משמעות, שהרי מדובר בהליך שבו מתבקשת הרשעתו של הנאשם על יסוד ראיות נסיבתיות גרידא, ובטרם תיבחן השאלה האם מבססות הנסיבות את אחריותו של הנאשם מעל לכל ספק סביר, יש לוודא כמובן כי אותן נסיבות מפלילות הוכחו כדבעי. אשוב לדון בנושאים אלה בפרק האחרון להכרעת הדין, לאחר שאתאר את גרסת הנאשם.

גרסת הנאשם:

הנאשם העיד להגנתו וסיפר כיצד, לאחר הכנת התוכניות, פנה לוועד המקומי ולאגודה על מנת לקבל הסכמתם לבקשה. לצורך זה קיבל הנאשם מהוועד המקומי אישור על כך ששילם את מיסי ועד הכפר עד לסוף שנת 2007 ואת אישור האגודה על תשלום חשבונות המים עד ליום 31.10.07, הכול כמפורט במסמכים נ/4 ו-נ/5. בהמשך התייצב הנאשם במשרדי הוועד המקומי, ובו ביום חתם בפניו נציג הוועד על הבקשה.

לאחר מכן פנה הנאשם אל מזכיר האגודה, פירסט, על מנת שזה יצרף חתימת ההסכמה של האגודה, אלא שפירסט הסביר לו כי האישור יבוא רק לאחר קיום ישיבה בנושא, ועל כן השאיר הנאשם את התוכניות בידיו של פירסט. לדברי הנאשם, אמר לו פירסט כי למגרש חובות ישנים, אך הנאשם הסביר כי החובות אינם שלו, אלא של בעלי היחידה הנוספת שעל המגרש, ומאחר שפירסט היה מודע לכך הוא אמר שינסה לעזור לו להסדיר את העניין.

כעבור שבוע או שבועיים, כשיצא מסניף הדואר הסמוך למזכירות המושב, פגש הנאשם בפירסט בדרכו החוצה ממשרדי המזכירות. הנאשם ביקש ממנו את התוכניות, ופירסט ניגש לחדרו, מסר לו את שקית המסמכים ועזב את המקום, כשהוא אומר לפקידה כי ישוב בקרוב. הפגישה כולה ערכה שניות מעטות בלבד, ובין הנאשם לבין פירסט לא התנהלה במהלכו שיחה מהותית.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

לדברי הנאשם, עיון במסמכים שקיבל מפירסט העלה כי על הבקשה מתנוססת חותמת וחותימת האגודה ועל כן בחלוף יום או יומיים הגיש את הבקשה החתומה לוועדה המקומית. כעבור זמן מה קיבל בפקס את פרוטוקול ועדת המשנה ת/4, ממנו למד כי בקשתו נדחתה. בעקבות זאת התקשר לפירסט ושאל לפשר העניין, וזה ביקש ממנו לכתוב מכתב ולנמק מדוע ראוי לאשר את בקשתו. בעקבות זאת פנה לאגודה בכתב, ביום 1.6.08, כאמור במסמך נ/6. רק כשהוזמן לחקירת המשטרה במהלך אוגוסט 2008, התברר לו לראשונה כי הוא חשוד בזיוף.

במסגרת החקירה הנגדית אישר הנאשם כי על אף שגם אחיו חתום על הבקשה, הרי הוא זה שיזם את הבקשה וטיפל בכל הנהלים הכרוכים בה. לדבריו, האח הנ"ל מתגורר בתל אביב ואינו עושה כל שימוש בבית במושב, המוקנה לשימושו של הנאשם בלבד. עוד הבהיר הנאשם כי הוא אינו יודע מי חתם על הבקשה מטעם האגודה וכי אין ביכולתו להצביע על אדם אחר שהנו בעל אינטרס להגיש את הבקשה לוועדה המקומית, גם מבלי שאושרה כדין על ידי האגודה. על פי השערותיו, נחתם המסמך על ידי מי מעובדי האגודה בטעות, או שבדיעבד התחרט החותם אך הבקשה הוחזרה מבלי שנמחקה ממנה חתימת נציג האגודה.

נושא מרכזי נוסף בו התמקדה החקירה הנגדית היה שאלת החוב לאגודה. לדברי הנאשם, הוא היה מודע לקיומו של החוב, אלא שלטענתו החוב אינו חובו שלו אלא של בעל היחידה הנוספת. לדברי הנאשם, גם פירסט היה מודע לכך, והראיה כי הן הועד והן האגודה מסרו בידיהם את המסמכים נ/4 ו-נ/5, המעידים על כך שהוא עצמו אינו חייב דבר בגין מיסי ועד או מיס. עוד נחקר הנאשם לגבי השיחה שהתנהלה בינו לבין פירסט בעת שקיבל לידיהם בחזרה את הבקשה. הנאשם עמד על כך כי באותו מפגש קצר לא נאמר לו דבר, ופירסט אך מסר לו לבקשתו את המסמכים ומיהר לעזוב את המקום.

להשלמת התמונה ראוי להזכיר בקצרה את האמור בהודעת הנאשם במשטרה ת/7 ובדו"ח העימות ת/11, שנערך בין הנאשם לבין פירסט. חלק מהפרטים שנמסרו ב-ת/7 לא היו זכורים לנאשם בעדות שמסר בבית המשפט 4 שנים מאוחר יותר, אך כשנחקר על כך אישר כי דבריו במשטרה היו מדויקים. מכל מקום, מסר הנאשם ב-ת/7 כי כשהגיש את הבקשה מסר לו

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

פירסט שיש חוב כספי לדודו של הנאשם, הרשום במחצית הזכויות בנכס, ולכן עליו לבדוק עם היועץ המשפטי של האגודה אם ניתן לאשר את הבקשה. כעבור ימים אחדים, בפגישה נוספת, שמע מפירסט כי בקרוב תכונס ישיבה וכי ידאג לעזור לו לסיים את העניין. בחלוף עשרה ימים נוספים לערך, פגש הנאשם בפירסט בפתח המזכירות, וזה מסר לו את המסמכים ויצא לעניינו. הבקשה הייתה חתומה כנדרש ועל כן הגיש אותה לוועדה, כפי שכבר תואר לעיל. בתום החקירה ביקש הנאשם לערוך עימות עם פירסט, וכך נעשה.

במסגרת העימות ת/11 אישר פירסט מספר נתונים משמעותיים מתוך גרסת הנאשם. כך למשל אישר כי כשפנה אליו הנאשם עם הבקשה הבטיח לנסות ולעזור לו לקבל האישור, על אף שהיה מודע לקיומו של החוב הישן על המגרש. כמו כן אישר כי התכוון להביא סוגיה זו להכרעת היועץ המשפטי של האגודה. פירסט התקשה לזכור את פרטי הסיטואציה בה החזיר את הבקשה לידי הנאשם, אך לא שלל את האפשרות כי אכן התקיים אותו מפגש חטוף בפתח משרדי המזכירות. יחד עם זאת, עמד פירסט על כך שבשל החוב הקיים לא אושרה הבקשה, על כך שאיש מאנשי האגודה לא חתם על הבקשה ועל כך שהודיע לנאשם שבקשתו נדחתה, בעת שהחזיר את המסמכים לידיו.

חוות הדעת המקצועיות:

לבקשת החוקר חודגי מסר פירסט למשטרה דוגמאות להטבעה הנוצרת באמצעות 3 חותמות האגודה אליהן התייחס בעדותו. דוגמאות אלה נשלחו למעבדת המסמכים במוז"פ, על מנת שתיערך השוואה ביניהן לבין החותמת המתנוססת על גבי הבקשה ת/1. תוצאות השוואה מפורטות בחוות הדעת ת/8 של הגב' שרון בראון, ראש מעבדת המסמכים במוז"פ, ולפיהן החותמות על הבקשה לא הוטבעה על ידי אף אחת משלוש החותמות שנדגמו. למסקנה זו הגיעה הגב' בראון לאחר שמצאה כי החותמת השנייה במחלוקת שונה מדוגמאות החותמות שנשלחו לבדיקתה בגודל, בעיצוב האותיות ובמיקום היחסי של הרישומים בחותמות.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530-10 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

הסנגור המלומד לא הסתפק בחוות דעתה של הגב' בראון, ופנה למומחית מטעמו, הגב' פנינה אריאלי. לעיונה של הגב' אריאלי הועברו הבקשה המקורית והדוגמאות המקוריות של 3 החותמות שהיו גם בפני מומחית התביעה. כמו כן העביר לה הנאשם מספר קבלות מקוריות שהחזיק ברשותו, ועליהן חותמת האגודה. אלא שהגב' אריאלי לא הסתפקה במסמכים אלה, ועל כן דאגה להגנה להמציא לידיה, לאחר קבלת צו מתאים מבית המשפט, גם העתקים צילומיים של 25 מסמכים מהשנים 1996-2011, אשר צולמו מתוך תיקים שונים במשרדי האגודה, כשעל כל אחד מהם מתנוססת גם כן חותמת אותנטית של האגודה.

על פי האמור בחוות הדעת נ/1 מטעמה של הגב' אריאלי, ביצעה מומחית ההגנה השוואה בין החותמות השונות במסגרתה נבדקו צורת הגופן, הגודל, המיקום היחסי של הרישומים בחותמות, הפרופורציות הפנימיות בין המילים, העובי וצורת הגרשיים. בתום ההשוואה הגיעה הגב' אריאלי למסקנה דומה לזו של הגב' בראון, ולפיה לא נמצאה התאמה בין החותמת על גבי הבקשה ת/1 לבין מגוון דוגמאות החותמות המקוריות והמצולמות שהיו ברשותה. יחד עם זאת, מצאה הגב' אריאלי כי בעוד בפני מז"פ הובאו דוגמאות של 3 חותמות בלבד, הרי בפועל נמצאו במסמכים המצולמים לא פחות מ-13 דגמי חותמות שונים, המכילות ואריאציות שונות בגודל ובצורת הגופנים. על יסוד ממצא זה גיבשה הגב' אריאלי את מסקנתה לפיה קיימת "סבירות גבוהה" שגם החותמת שבמחלוקת הנה דגם נוסף ששימש את מושב בצרה באותה תקופה וכי אין מדובר בחותמת מזויפת.

בנוסף, ובניגוד לחוות דעת מז"פ, התייחסה הגב' אריאלי גם לחתימה בכתב יד אשר שורבטה על גבי החותמת שבמחלוקת. על פי התרשמותה לא נמצאו סימני זיוף מובהקים כגון היסוס או מעצור בחתימה הנ"ל. כמו כן נמצאו קווי דמיון מסוימים בין החתימה הנ"ל לבין חתימות אותנטיות של נציג האגודה על גבי 3 קבלות שהיו בידי הנאשם. לצד קווי דמיון אלה, נמצא גם שוני צורני בין החתימה שבמחלוקת לחתימות על הקבלות, שבא לידי ביטוי במספר הקמרים בחתימה. עוד נאמר בחוות הדעת כי מהשוואה בין החתימה שבמחלוקת לבין הכתבות יזומות של חתימות שביצעה לנאשם נראה כי לא היה מסוגל לזייף החתימה. על יסוד ממצאים אלה קבעה הגב' אריאלי כי קיימת "סבירות גבוהה" שהחתימה לא זויפה על ידי הנאשם אלא נכתבה על ידי עובד האגודה.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530-10 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

המאשימה לא השלימה עם ממצאיה של המומחית מטעם ההגנה ועל כן, לאחר קבלת העתק מחוות דעתה, התבקשה מומחית מז"פ, הגב' בראון, להכין את חוות הדעת המשלימה ת/9, במסגרתה נדרשה להשוות בין דוגמאות 3 החותמות שנמסרו על ידי פירסט לבין 4 מתוך המסמכים המצולמים ששימשו את הגב' אריאלי לביסוס חוות דעתה. מטרת ההשוואה הנ"ל הייתה, ככל הנראה, לנסות ולהפריך הטענה בדבר קיומן של דגמי חותמות כה מרובים, כנטען בחוות הדעת מטעם ההגנה.

אשוב ואזכיר כי בעקבות עיון ב-25 מסמכים מצולמים הגיעה הגב' אריאלי למסקנה כי נעשה בהם שימוש בלא פחות מ-13 דגמי חותמות שונים. בחווה"ד המשלימה ת/9 אין התייחסות לשאלה מדוע נבחרו להשוואה דווקא אותם 4 מסמכים, מתוך כלל 25 הצילומים, וניתן רק להניח כי הדבר נעשה בשל התאריכים המתנוססים עליהם – נובמבר 2007 ועד מאי 2008 – אשר קרובים יותר מיתר המסמכים למועדים הרלבנטיים לענייננו. ואולם, אין מנוס מהמסקנה כי הבחירה במסמכים אלה דווקא להפרכת חוו"ד ההגנה הייתה בעייתית במובן זה שגם מומחית ההגנה לא חלקה על כך שמקורן של 3 מתוך 4 החותמות שעל המסמכים הללו (אלו שסומנו "ב-3", "ב-6" ו-"ב-29") באחת מדוגמאות החותמות שנמסרו על ידי פירסט (זו שסומנה "ב-32").

מכל מקום, ציינה תחילה מומחית מז"פ בחוות דעתה המשלימה את ההסתניגויות המתחייבות מאופיין של הדוגמאות שהושוו. היא ציינה כי הצילומים שצורפו לחוות דעתה של הגב' אריאלי היו לרוב מאיכות ירודה. חלק מההטבעות היו חלקיות בלבד וללא סרגל המראה את גודלו המדויק של הצילום, כאשר כל צילום גורם לעיוות מסוים בגודל המסמך והרישומים שבו. על יסוד קשיים אלה קבעה הגב' בראון כי אינה יכולה לקבוע חד משמעית האם יש מקור משותף לחותמות שעל ארבעת הצילומים ולדוגמאות המקוריות של החותמות שהועברו לבדיקתה. יחד עם זאת, מצאה המומחית חפיפה במגוון נתוני החותמות, ולפיה קיימת אפשרות סבירה שמקורן של החותמות שבצילומים בדוגמאות החותמות שנמסרו למשטרה על ידי פירסט.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

עיון בחוות הדעת המשלימה מגלה, לנוכח מה שכבר הוזכר לעיל לגבי אופן בחירת 4 הצילומים שהועברו למז"פ, כי המחלוקת בין חו"ד מז"פ למומחית ההגנה נוגעת למעשה רק לצילום שסומן "ב-4", אשר לטענת ההגנה מהווה דגם ייחודי של חותמת, בעוד נציגת מז"פ רואה אפשרות סבירה שמקורו באחת החותמות שהציג פירסט. לגבי יתר 3 החותמות המצולמות קיימת למעשה תמימות דעים לפיה הוטבעו אלה תוך שימוש באחת החותמות האחרות שדוגמאות מהן נמסרו על ידי פירסט.

בהמשך, לנוכח חילוקי הדעות לגבי מספר דגמי החותמות שהיו בשימוש במשרדי האגודה במועדים הרלבנטיים, שמעתי את עדותן של הגב' בראון ושל הגב' אריאלי, כאשר כל אחת מהן סמכה את ידה על ממצאיה. בטרם אתייחס למחלוקת שהתגלו אשוב ואזכיר כי בכל הקשור לשאלה המשמעותית ביותר קיימת למעשה הסכמה בין חוות הדעת ולפיה שונה החותמת שהוטבעה על גבי ת/1 מכל יתר דוגמאות החותמות שנבחנו. לפיכך, למחלוקת שנתגלתה משמעות מוגבלת בלבד והיא עשויה להשליך רק על מידת סבירות הטענה כי לצד 3 החותמות שאת דוגמאותיהם מסר פירסט היו גם חותמות אותנטיות נוספות אשר שמשו את עובדי האגודה, ובין היתר נמנית עליהן גם החותמת שעל ת/1.

בעדותה פירטה הגב' בראון את שיטת העבודה בה נקטה והבהירה את הקשיים הרבים הכרוכים בביצוע השוואות בין חותמות, באמצעות שימוש בצילומים. כאן המקום לציין כי מומחית מז"פ הותירה בי רושם אמין ומקצועי ביותר. ניתן היה להתרשם משיטת העבודה הקפדנית, מההסברים הנכוחים ומהעמידה הבלתי מתפשרת על הזהירות והדיוק המתחייבים.

גם ההסתיוגויות שהשמיעה הגב' בראון לגבי חלק משיטות העבודה של מומחית ההגנה הגב' אריאלי היו משכנעות ביותר. כך למשל, שללה מומחית מז"פ את האפשרות להסתמך במקרה מעין זה על עובי האותיות שבחותמת הנבחנת, שכן העובי עשוי להיות מושפע מהמצע עליו מוטבעת החותמת, כמו גם מכמות הלחץ המופעלת בעת החתימה. בנוסף, כפי שכבר הוסבר, מעבר לקשיים הנוגעים באיכותן הירודה של מרבית החותמות המצולמות, הרי שעצם העובדה שמדובר בצילום, מבלי שהוא כולל סרגלי מדידה או מידע על איזה "דור" של צילום מדובר, אינו מאפשר הסתמכות על גודלה של החותמת.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

עדותה של הגב' אריאלי הייתה משכנעת פחות. כזכור מצאה הגב' אריאלי בצילומים שבדקה 13 דגמים שונים של חותמות ששימשו את האגודה בין השנים 2011-1996. אם נצמצם מעט את פרקי הזמן, על מנת להתאימם לתקופה הרלבנטית, ניתן ללמוד מחוות דעתה כי מצאה 9 דגמים שונים של חותמות בהם נעשה שימוש בשנים 2009-2006. ראוי לציין כנקודת מוצא, כי עוד בטרם יבחנו הקשיים המקצועיים שבחוות הדעת, הרי שמדובר על פני הדברים בממצא בלתי סביר.

כזכור, דיבר פירסט בעדותו על 3 חותמות המוחזקות במשרד ועל האפשרות כי אחת נוספת הוחלפה ברבות השנים. עוד ראוי להזכיר כי במישור העקרוני מקובלת עלי עדותו של פירסט ואין כל חשש כי הוא מעוות את המציאות בכוונת מכוון. לפיכך, גם אם אינו זוכר במדויק כמה חותמות שימשו את האגודה לאורך השנים האחרונות וקיימת אפשרות כי אין מדובר ב-3 חותמות בלבד, אלא אולי ב-4 או 5, ברי כי האפשרות שהיו לא פחות מעשר חותמות שונות (לרבות זו שעל ת/1) בשימוש בשנים 2009-2006, אינה מתקבלת כלל על הדעת.

יתרה מכך, כפי שהובהר לעיל, נפלו בחוות דעת ההגנה תקלות מקצועיות הנובעות מההסתמכות על עובי החותמת וגודלה, כקריטריונים בעלי משמעות בהקשר הנוכחי. ברי כי שימוש בקריטריונים אלה כמדד להשוואה ולהבחנה בין חותמות הביא באופן מלאכותי וסגוי להגדלת מספר דגמי החותמות. לא זו אף זו, כפי שהודגם היטב במהלך החקירה הנגדית שערך נציג המאשימה, עו"ד ניצן ביילין, לגב' אריאלי, דומה כי ניתן להסביר חלק ניכר מהממצאים בדבר דגמים שונים של חותמות במצבן הירוד והקטוע של החותמות המצולמות, ודי בהקשר זה להפנות למשל לחותמות על המסמכים ב-1, ב-4, ב-15 עד ב-20, ב-22 עד ב-25, ב-27 וב-28. כמו כן הדגימה החקירה הנגדית בהצלחה את קשייה של המומחית להסביר באופן משכנע מדוע סיווג חותמות מסוימות כבעלות מאפיינים דומים, על אף הבדלים הניתנים לזיהוי ללא מאמץ מיוחד.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

לבסוף, ראוי להסתייג ממסקנת מומחית ההגנה לפיה קיימת "סבירות גבוהה" כי גם החותמת שבמחלוקת הנה דגם אותנטי נוסף של חותמת ששימשה את האגודה. אפילו היה מקום לאמץ המסקנה בדבר קיומם של דגמי חותמות רבים, הרי שבהתחשב בכך שלא נמצא זכר לשימוש בחותמת זהה לזו שבמחלוקת על מסמך כלשהו, ניתן היה לכל היותר לקבוע כי קיימת אפשרות, בסבירות כזו או אחרת, אך וודאי לא "סבירות גבוהה" ובלתי מנומקת.

אם אסכם כעת את הפרק העוסק בחוות הדעת המקצועיות, הרי שאין חולק על כך שהחותמת שעל ת/1 אינה זהה לאף אחת מ-3 החותמות שדוגמאותיהן נמסרו על ידי פירסט. כמו כן, קיימת עדיפות מובהקת לעמדתה המקצועית של מומחית מז"פ על פני חוות דעתה של מומחית ההגנה, ויש לדחות את המסקנה העולה מ-1/ג לפיה בשנות כהונתו של פירסט נעשה על ידי האגודה שימוש בעשר חותמות שונות ויותר. מדובר בטענה שאינה עולה בקנה אחד עם גרסתו האמינה של פירסט, אינה תואמת את ההיגיון והשכל הישר ואף אינה מבוססת כדבעי במטריה המקצועית.

יחד עם זאת, דומה כי ככל שתצומצם טענת ההגנה לאפשרות כי לא היו אמנם 9, 10 או 13 חותמות שונות לאגודה, אך יתכן שהיו יותר מ-3 החותמות שאת דוגמאותיהן סיפק פירסט, לא ניתן יהיה לשלול אפשרות זו באופן וודאי. מסקנה זו נובעת לא רק מדבריו של פירסט עצמו לגבי החלפת אחת החותמות, העסקתה של עובדת נוספת בעבר וקיומה של חותמת רזרבית, או מניסיון החיים המלמד כי לעיתים חבויה חותמת ישנה במגירה זו או אחרת, אלא גם מכך שלמעשה נשלל באופן ספציפי וישיר על ידי מומחית מז"פ רק דגם אחד מתוך שלל הדגמים השונים עליהם הצביעה מומחית ההגנה.

כאמור, נשלחו לעיונה של הגב' בראון 4 צילומים בלבד, כאשר לגבי מקורן של החותמות שעל גבי 3 מתוכם לא היה כל מחלוקת. בנסיבות אלה, על אף הקשיים שהוזכרו באימוץ עמדת מומחית ההגנה, משנמנעה המאשימה מבדיקת חלק משמעותי יותר מדגמי החותמות שמפורטים ב-1/ג, לא ניתן לשלול את האפשרות כי אחד או שניים מתוכם אכן מייצגים דגם חותמת אותנטי אשר שימש את האגודה, וזאת בנוסף לשלושת הדגמים שסופקו על ידי פירסט.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

באשר לחתימה בכתב היד, הרי שזו לא נבדקה על ידי מומחית מז"פ, אלא על ידי הגב' אריאלי בלבד, אשר קבעה כי קיימת "סבירות גבוהה" שהחתימה לא זויפה על ידי הנאשם אלא נכתבה על ידי עובד האגודה, וזאת לנוכח הדמיון בינה לבין מספר חתימות אותנטיות של נציג האגודה, העדר סימני זיוף מובהקים ואי מסוגלותו הטכנית של הנאשם לזייפה. לאחר שנתתי דעתי לנימוקים אלה אינני סבור כי יש לייחס להם משקל של ממש.

ראשית, לצד הדמיון לאותן חתימות אותנטיות קיים ביניהן גם שוני צורני ממשי במספר הקמרים. שנית, מדובר בשרבוט גרידא אשר דומה כי כל אדם מסוגל היה לייצרו באופן שיחזה כווריאציה לחתימות האותנטיות המונחות בפניו. שלישית, גם אם הנאשם עצמו היה מתקשה לבצע הזיוף, יכול היה, כמפורט אף בכתב האישום, לבצע זאת באמצעות מי מטעמו, ועל כן ככול שיבססו הראיות את אחריותו של הנאשם לזיוף, אין בנימוקיה של הגב' אריאלי כדי לשנות התמונה. אשר על כן אפנה כעת לדון בשאלת המפתח עצמה – האם הוכחה אחריותו של הנאשם למיוחס לו.

דיון והכרעה:

כפי שהובהר לעיל בהרחבה, מבקשת המדינה למצוא את הנאשם אשם על בסיס ראיות נסיבתיות בלבד, שהרי לא הוצגה בפני כל עדות ישירה המפלילה את הנאשם. כידוע, אין כל מניעה להרשיע נאשם על יסוד ראיות נסיבתיות, ובלבד שמחומר הראיות שהוצג עולה אפשרות סבירה אחת ויחידה לפיה ביצע הנאשם את המעשים המיוחסים לו. עקרונות אלו באו לידי ביטוי בהיר אך לאחרונה בפסק דינו של בית המשפט העליון ב-ע"פ 6073/11 סגל נ' מ"י (לא פורסם, 11.6.12):

"בפסיקתו של בית משפט זה נקבע לא אחת כי ניתן להרשיע נאשם על בסיס ראיות נסיבתיות, ובלבד שבית המשפט בחן את מכלול הראיות הנסיבתיות ואת הסבריו של הנאשם במבחני ההיגיון, השכל הישר וניסיון החיים, והגיע למסקנה מרשיעה ברורה והחלטית. בבואו של בית המשפט לקבוע מהי המסקנה העולה מהראיות הנסיבתיות, על בית המשפט מוטלת החובה לבחון האם ניתן להסיק מהראיות הנסיבתיות מסקנה סבירה אחרת שאינה מפלילה, אשר תוביל לזיכויו של הנאשם. רק אם המסקנה ההגיונית היחידה העולה

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

מהראיות הנסיבתיות הינה המסקנה המרשיעה, יש להרשיע. כל ספק סביר חייב, מטבע הדברים, לפעול לזכות הנאשם. לפיכך, כאשר הנאשם מציע הסבר תמים וסביר יש לזכותו מחמת הספק. מנגד, אם ההסבר המוצע על ידי הנאשם הוא מופרך, דמיוני או תיאורטי, אזי אין מקום לזכותו מחמת הספק."

באשר לאופן הסקת המסקנות בהתבסס על ראיות נסיבתיות, נקבע בפסיקה מבחן רב שלבי, אשר זכה לתיאור תמציתי ומאיר עיניים ב-ע"פ 9038/08 נאשף נ' מ"י (לא פורסם, 15.4.10):

"הסקת המסקנה המפלילה מכלל הראיות הנסיבתיות היא תלת-שלבית (ע"פ 2799/98 סבאג' נ' מדינת ישראל, פד"י נג' (3) 408 (1999)):

בשלב הראשון - כל ראיה נבחנת כשלעצמה כדי לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי. לאחר שראיה עברה את מסננת הבדיקה ונמצאה כשרה להצטרף אל קהל הראיות הכשרות האחרות, בית המשפט מסיק מסקנה הנובעת מהראיה שהוכחה: "הראיה הנסיבתית פועלת, אפוא, בעקיפין: היא מוכיחה במישרין קיומה של 'נסיבה', וזו משמשת בסיס לקביעת קיומה של 'עובדה', על דרך הסקת מסקנות שבהגיון ובנסיון החיים" (ע"פ 6167/99 בן שלוש נ'. מדינת ישראל, פ"ד נז' (6) 577, 587 (2003)).

בשלב השני - נבחנת מסכת הראיות כמכלול, עובדה מצטרפת לעובדה מכוח קישור הגיוני, ועובדה מביאה למסקנה שבתורה מצטרפת לעובדה ולמסקנה נוספת כחוליות בשרשרת. הפסיקה הדגישה כי משקלן של הראיות הנסיבתיות אינו נבחן על פי משקלה של כל ראיה בפני עצמה, אלא על פי משקלן הכולל כמארג, באשר החד-משמעיות של המסקנה מתגבשת על רקע מקבץ הראיות כולו (השוו: ע"פ 346/02 אגבריה נ' מדינת ישראל, פ"ד נז' (5) 828 (2003); ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל, פ"ד נז' (6) 205 (2002)). עמדה על כך חברתי, השופטת נאור, בע"פ 7374/07 שחאי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), 16.11.2009 בפסקה 17:

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530-10 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

"כוחה של הכרעה המבוססת על ראיות נסיבתיות נעוץ בסינרגיה הנוצרת הודות למסכת הכוללת, כך שעוצמתו של השלם גדולה מסכום עוצמתם הברידה של כל אחד מן החלקים כשהם ניצבים בגפם ובנפרד זה מזה".

בשלב השלישי – בית המשפט מסיק ממכלול הראיות את המסקנה המפלילה, מכוח הערכה מושכלת של הראיות, בהתבסס על ניסיון החיים ועל השכל הישר (ע"פ 2799/98 סבאג' נ' מדינת ישראל, פ"ד נג' (3) 408 (1999)). על בית המשפט לבחון אם יש בכוחן המצטבר של הראיות הנסיבתיות כדי ליצור 'הנחה מפלילה' נגד המערער (ע"פ 9372/03 ויזל נ' מדינת ישראל, פ"ד נט' (1) 754, 745 (2004)).

לאחר השלב השלישי, בו נוצרה אותה 'הנחה מפלילה' עובר הנטל אל הנאשם להציע תרחיש חלופי שיש בו כדי לעורר ספק סביר בהנחה המפלילה (ע"פ 4117/06 מקייטן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), [22.2.2010] פסקה 17 והאסמכתאות שם). גם בנקודה זו נדרש בית המשפט למבחן השכל הישר וניסיון החיים על מנת לבחון אם ניתן להסיק מהראיות הנסיבתיות מסקנה שיכולה להתיישב גם עם חפותו של הנאשם, ובלבד "שההסתברות לאפשרות קיומה היא מהותית, ואינה זניחה או דמיונית" (ע"פ 2132/04 קייט נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), [28.5.07] בפסקה 6 לפסק-דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה). ודוק: התזה המוצעת על ידי הנאשם צריכה להקים ספק אמיתי שיעורר ספק סביר. לא סגי באפשרות תיאורטית ודחוקה שמעלה הנאשם, שהרי מידת ההוכחה הנדרשת בפלילי היא "מעבר לספק סביר" ולא של ודאות מוחלטת (ע"פ 4656/03 מירופולסקי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו], [1.12.04] בפסקה 7).

מסיכומי המאשימה עולה כי את "ההנחה המפלילה" מבקשת היא לבסס במקרה זה על הצטברותן של מספר נסיבות, אשר השילוב ביניהן אינו מותריר מקום לספק באשר לאשמתו של הנאשם. ראשית, טוענת המאשימה כי הוכח שהנאשם הנו הנהנה היחיד מתוכנית הבנייה ובעל האינטרס היחיד בקידומה. שנית, הוכח כי הנאשם היה מודע לקיומו של חוב ישן

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

לאגודה שרביץ על המגרש ואף היה מודע לכך, כתוצאה משיחותיו עם פירסט, שהנהלת האגודה סירבה לחתום על הבקשה בשל אותו חוב. שלישית, סוברת התביעה כי הוכח שאותן חתימה וחתימת הנן מזויפות, כלומר לא נחתמו בחותמת אותנטית ועל ידי נציג אותנטי של האגודה. מסקנה זו מתחייבת, לשיטת המאשימה, מהעובדה כי אין התאמה בין החותמת שבמחלוקת לבין 3 החותמות שהוצגו על ידי פירסט ונבדקו במוז"פ, מכך שפירסט אינו מזהה החותמת והחתימה כשייכים לאגודה או למי מבעלי זכות החתימה ומכך שבניגוד למקובל לא נחתמה הבקשה בשתי חותמות ועל ידי 3 בעלי זכות חתימה. רביעית, הוכח כי הנאשם קיבל מידי פירסט את התוכניות, שלא נחתמו באגודה, והחזיק בהן עד להגשתן בחלוף זמן קצר לוועדה המקומית, משמע רק בידיו הייתה ההזדמנות להטביע את החותמת והחתימה המזויפות. אתיחס לכל אחת מטענותיה אלה של התביעה.

באשר לטענה הראשונה, דהיינו לשאלת האינטרס, מתחייבת המסקנה כי הנאשם אכן היה בעל האינטרס היחיד בקידום התוכנית ובהגשתה לוועדה המקומית. הנאשם עצמו אישר בעדותו כי הוא זה שיזם התוכנית להרחבת הבנייה, הוא זה שטיפל לבדו בקידום התוכנית והוא זה שעמד ליהנות מאישורה. כמו כן אישר כי לא ניתן להצביע על אדם או גורם אחר שהיה בעל מוטיבציה, ולו תיאורטית, לפעול להבאת הבקשה לאישור הוועדה המקומית, אף מבלי שזכתה לתמיכת האגודה. לפיכך, טענתה זו של התביעה הוכחה כדבעי.

מורכבת יותר ההתייחסות לטענתה השנייה של התביעה, שעניינה מודעותו של הנאשם לכך שהאגודה סירבה לחתום על הבקשה בשל החוב שרביץ על המגרש. אין חולק על כך שהנאשם היה מודע לקיומו של החוב ולאפשרות שיביא לדחיית הבקשה על ידי האגודה. נתונים אלה עולים במפורש מדברי הנאשם עצמו בנוגע לתוכן השיחה שהתקיימה בינו לבין פירסט, בעת שמסר לפירסט את מסמכי הבקשה. יחד עם זאת, אין בסיס לטענה כי הנאשם ידע מלכתחילה שמדובר במכשול בלתי עביר וכי דין בקשתו להידחות על ידי האגודה בגין אותו חוב.

כזכור, טען הנאשם כי החוב בו מדובר מוטל על בעל היחידה הנוספת הבנויה על אותו מגרש, והוא עצמו אינו חייב בתשלום המדובר. טענתו זו של הנאשם בוססה היטב במסמכים נ/4 ו-5 המעידים על כך ששילם את כל חובותיו הן לאגודה והן לוועד המקומי. בנסיבות אלה ניתן

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

בהחלט להבין את ציפיותיו של הנאשם כי בקשתו תאושר על ידי האגודה, על אף קיומו של אותו חוב. יתרה מכך, דומה כי טענת הנאשם לפיה גם פירסט עצמו לא סבר שמדובר בהכרח במכשול שימנע את אישור הבקשה, מעוגנת אף היא היטב בראיות. כזכור, אישר פירסט בעימות את טענת הנאשם כי הבטיח לעזור לו ככל שיוכל וכי ציין שיהיה עליו להביא את הנסיבות להכרעת היועץ המשפטי של האגודה. אשר על כן, התשובה לשאלה האם בעת הגשת הבקשה לוועדה המקומית היה הנאשם מודע לכך שהאגודה סירבה לאשר התוכנית, תושפע במידה רבה מהמסקנות לגבי תוכן השיחה שהתקיימה בין פירסט לבין הנאשם בעת שהוחזרו התוכניות לידי הנאשם.

כזכור, טען פירסט בהקשר זה כי כשמסר את הבקשה חזרה לידי הנאשם, הבהיר לו כי האגודה לא אישרה את הבקשה בשל החוב הישן. מנגד, טען הנאשם כי מדובר היה במפגש חטוף בו הוחזרו לידי התוכניות מבלי שבינו לבין פירסט התקיימה שיחה מהותית כלשהי. כפי שכבר ציינתי, לנוכח התרשמותי הישירה מעדותו של פירסט ומהקושי שהפגין לשחזר לפרטי פרטים את השתלשלות העניינים, לא אוכל לקבוע על יסוד ממצאי מהימנות גרידא איזו גרסה לגבי תוכן הפגישה עדיפה – זו של הנאשם או זו של פירסט.

אף על פי כן, דומה כי שיקולים הנוגעים לניסיון החיים ולשכל הישר מחייבים העדפת גרסתו של פירסט. מאחר והוכח לשביעות רצוני כי הנהלת האגודה החליטה שלא לאשר את הבקשה, הרי שמנקודת מבטו של פירסט אין כל הגיון שלא למסור זאת לנאשם, עם החזרתם של המסמכים לידי, וזאת על מנת שיכלכל צעדיו ואולי אף יפעל לתשלום החוב ולהסרת המכשול. מנקודת מבטו של הנאשם, ברי כי החלטת האגודה הייתה חשובה לו ומאחר וידע על הקושי שעלול לחוב לעורר ועל האפשרות הסבירה כי בקשתו תידחה עקב כך, קשה לקבל את הטענה כי לא שאל כלל את פירסט מה החליטה האגודה, ורק מאוחר יותר פתח את הבקשה, גילה עליה את החתימות והסיק מכך שהאגודה העניקה את אישורה.

אשר על כן קיימת עדיפות מובהקת לגרסתו של פירסט לפיה הבהיר לנאשם בעת שהחזיר לידי את המסמכים כי האגודה החליטה שלא לאשר את הבקשה. שיקולי סבירות והיגיון אמנם אינם חזות הכול, אך דומה כי במקרה זה נתמכת המסקנה הנ"ל בדבר ידיעתו של הנאשם על דחיית בקשתו על ידי האגודה, גם בממצאים הנוגעים לשאלה השלישית – שאלת

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

היותן של החותמת והחתימה שבמחלוקת מזויפות. ככל שיתברר כי מדובר אכן, כטענת המאשימה, בחתימות מזויפות, ומאחר והנאשם הוא בעל האינטרס היחיד בקידום התוכנית, תתחזק מטבע הדברים אף המסקנה כי הוא שדאג לזיופן לאחר שהתברר לו כי האגודה סירבה לאשר התוכניות.

ולשאלת הזיוף – בסוף הפרק שדן בממצאי חוות הדעת המקצועיות קבעתי כי לא ניתן לשלול את האפשרות שלצד 3 החותמות שאת דוגמאות הטבעתן מסר פירסט למשטרה היו בנמצא חותמת נוספת או שתיים אשר שימשו את עובדי האגודה או את מי מבעלי זכות החתימה באגודה במועדים הרלבנטיים. יחד עם זאת, אין חולק על כך שאף אחת מהחותמות הרבות אשר נבחנו בחוות הדעת, לרבות אלו שעל 25 המסמכים שצולמו מתיקי האגודה, אינה זהה לחותמת שהוטבעה על הבקשה ת/1. בנסיבות אלה, האפשרות כי מעבר ל-3 החותמות שנמסרו על ידי פירסט הוחזקו במשרד חותמות נוספות אינה בעלת משמעות יתרה. גם אם בידי אחד ממורשי החתימה או במגירה נשכחת הוחזקו חותמות אותנטיות נוספות, נותרה הטענה כי יתכן שבאחת מאלה נעשה שימוש על גבי ת/1 נטולת כל ביסוס, כך שמדובר בטענה תיאורטית גרידא.

אינני מתעלם מכך שחוקרי המשטרה לא מצאו לנכון לגבות עדויות מחמשת בעלי זכות החתימה הנוספים, ואף לא לבחון האם מי מהם מחזיק בחותמת נוספת, אלא שפירסט, המכיר היטב את אופן חתימתם של אלה הבהיר מפורשות כי הוא אינו מזהה את החתימה על ת/1 כמשתייכת לאחד מחברי ההנהלה. יתרה מכך, כפי שהבהיר פירסט בעדותו, השימוש בחותמת אחת בלבד, ללא הוספת החותמת הנוספת, הנדרשת לאישור בקשות מעין אלה, ובחתימה אחת בלבד, במקום בשלוש חתימות של מורשי חתימה, אינה עולה בקנה אחד עם חתימה אותנטית מטעם האגודה או מי מנציגיה על גבי הבקשה. הצטברותם של נתונים אלה מבסס לטעמי את המסקנה לפיה החותמת, כמו גם החתימה שעליה, הן מזויפות, במובן זה שלא הוטבעו על ידי נציג מוסמך של האגודה ותוך שימוש בחותמת אותנטית שלה. הנאשם רשאי היה כמובן לזמן לעדות את מי ממורשי החתימה באגודה על מנת לבחון עמם את האפשרות כי מי מהם חתם על הבקשה, ומשבחר שלא לעשות כן נותרת בעינה המסקנה המתחייבת כמפורט לעיל.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

לנימוקים שפורטו לעיל יש להוסיף כי האופן בו זויפו החתימות מחזק את עוצמת החשדות כלפי הנאשם. אין חולק כי בידי הנאשם הוחזקו במועד הרלבנטי מספר מסמכים אותנטיים, מהם יכול היה ללמוד על האופן בו נוהגים נציגי האגודה לחתום על אישורים. כוונתי כאן היא לאותן 3 קבלות מקוריות אשר צורפו לחוות דעתה של הגב' אריאלי, ואשר נמסרו לה על ידי הנאשם. כזכור, מצאה הגב' אריאלי קווי דמיון מסוימים בין החתימה המזויפת לבין החתימות אותנטיות של נציג האגודה על גבי אותן 3 קבלות. בנסיבות העניין דומה כי ממצא זה דווקא מחזק את הראיות נגד הנאשם, אשר בהעדר ידיעה על האופן המיוחד בו נוהגת האגודה לאשר בקשות להיתרי בניה (שתי חותמות ושלוש חתימות של מורשי חתימה), סבר כי חתימת האישור דומה לזו שעל הקבלות שבידו ועל כן הטביע על הבקשה חותמת אחת בלבד, כשעליה עשה כמיטב יכולתו להעתיק את החתימה המוכרת לו מהקבלות שברשותו, ככל הנראה חתימתה של מנהלת החשבונות אשר אינה אחת ממורשי החתימה חברי ההנהלה.

אזכיר לבסוף את המרכיב הרביעי בגרסת המאשימה שעניינו הטענה כי הנאשם היה היחיד שהחזיק בבקשה החלה מהמועד בו הוחזרה לו על ידי פירסט ועד להגשתה לוועדה המקומית. הנאשם עצמו מאשר טענה זו, המחזקת אף היא החשדות כלפיו, כמי שהייתה בידו ובידו בלבד ההזדמנות להטביע החתימות המזויפות על גבי הבקשה, לאחר דחייתה על ידי האגודה.

עד כה התייחסתי בהרחבה לשני החלקים הראשונים בהליך התלת שלבי של בחינת הראיות הנסיבתיות, כאשר בחנתי עוצמתה של כל אחת מהראיות שהוצגו ואת המסקנות המתבקשות לנוכח השילוב ביניהן. אם אפנה כעת לשלב השלישי של הניתוח, הרי שלטעמי מתחייבת המסקנה לפיה מקימות מכלול הראיות הנסיבתיות "הנחה מפלילה" לחובתו של הנאשם. כמפורט לעיל, הוכח כי האגודה סירבה לאשר את הבקשה להיתר בניה וכי הנאשם ידע על כך. עוד הוכח כי על הבקשה הוטבעו חותמת מזויפת של האגודה ועליה חתימה מזויפת של נציג האגודה, כי הנאשם היה בעל האינטרס היחיד בקידום התוכנית, על אף סירוב האגודה לחתום, וכי רק בידו הייתה ההזדמנות לעשות כן מהרגע שהוחזרו התוכניות הבלתי מאושרות לידיו ועד שהוגשו לוועדה המקומית לאחר הזיוף. מסכת זו של ראיות

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

נסיבתיות מבססת מסקנה אחת ויחידה לפיה הנאשם הוא שפעל, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, לביצוע הזיוף.

כפי שהובהר לעיל, משנוצרה אותה "הנחה מפליחה" עובר הנטל אל הנאשם להציע תרחיש חלופי שיש בו כדי לעורר ספק סביר באותה הנחה. במקרה שלפני, טען הנאשם כי מאחר וקיבל את הבקשה מפירסט כשהיא חתומה, אין ביכולתו לקבוע בוודאות כיצד ועל ידי מי נחתמה. במובן זה לא הציג הנאשם תרחיש חלופי מוגדר שיש בו כדי להסביר את האופן בו הוטבעו החתימות שבמחלוקת על גבי הבקשה. יחד עם זאת, טען ב"כ הנאשם כי קיימות במקרה זה מגוון אפשרויות סבירות אשר לא נשללו בראיות התביעה, ואשר מספקות הסבר חלופי להתרחשויות ומחייבות זיכוי הנאשם, ולו מחמת הספק. בהקשר זה הזכיר הסנגור את האפשרות כי מדובר בטעות אנוש מצד מי מעובדי האגודה וכן את האפשרות לפיה נחתמה הבקשה על ידי אחד ממורשי החתימה של האגודה, אשר לא נחקרו במשטרה ולא העידו במהלך המשפט. תרחישים נוספים שהוזכרו נוגעים לאפשרות כי אחיו של הנאשם, שלא נחקר, הוא שזייף החתימות ולכך שמקורו של הזיוף בהתנהלות הבעייתית של הוועדה המקומית וראשיה, כפי שחשד חושף הפרשה ד"ר כהן.

דומה כי את שתי ההשערות האחרונות שהעלה הסנגור יש לדחות על הסף. מהראיות עולה כאמור בבירור כי הנאשם היה בעל האינטרס היחיד בקידום התוכנית. בכל הנוגע לאחיו של הנאשם, הרי שהנאשם עצמו אישר בעדותו כי האח לא היה מעורב כלל בגיבוש תכנית הבנייה, לא היה בעל אינטרס כלשהו במימושה ולמעט העובדה כי חתם עליה, כמתחייב מהיותו אחד הבעלים הרשום, לא נטל כל חלק בקידום התוכנית. בנסיבות אלה מדובר בתרחיש דמיוני גרידא. מסקנות דומות מתחייבות לגבי האפשרות כי הזיוף בוצע לאחר העברת הבקשה לוועדה המקומית, שהרי על פי גרסת הנאשם עצמו, הייתה הבקשה חתומה על ידי האגודה עוד בטרם הגיש אותה לוועדה המקומית.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10-10-23530-10 מדינת ישראל נ' [REDACTED]

ובאשר לאפשרויות לפיהן החותמת והחתימה הוטבעו על ידי מי מעובדי האגודה או ממורשי החתימה, הרי שבהתחשב בכך שמדובר בחותמת מזויפת ובחתימה אשר אינה תואמת את חתימתם של מורשי החתימה, בכך שאין התאמה בין החתימות לבין האופן בו נוהגת האגודה לאשר תכניות מעין אלה, וכל יתר הנימוקים שפורטו לעיל בהרחבה, הרי שאין מנוס מהמסקנה כי מדובר באפשרות "דמיונית" ו-"תיאורטית" גרידא, אשר אינה מקימה בנסיבות העניין ספק סביר לגבי אחריותו של הנאשם.

לאור כל האמור לעיל, ועל אף שמדובר בראיות נסיבתיות בלבד, עלה בידי המאשימה לבסס את אחריותו של הנאשם לזיוף חותמת וחתימת האגודה על גבי הבקשה ת/1, ובתוך כך אף את הניסיון לקבל דבר במרמה, דהיינו את אישור הועדה המקומית להיתר הבנייה. לפיכך אני מרשיע את הנאשם בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

ניתנה היום, ט' חשוון תשע"ג, 25 אוקטובר 2012, במעמד הצדדים

חגי טרסי, שופט